

ES įveda sankcijas nelegalių imigrantų darbdaviams

Europos Sąjunga stojo į kovą su nelegalius imigrantus įdarbinančiais darbdaviais. Vasario 4 d. Europos Parlamentas pritarė „Sankcijų direktyvai“, numatančiai baudas ir baudžiamąją atsakomybę taisyklės apeiti bandantiems darbdaviams. Naujų taisyklių pagrindas – šešėlinę ekonomiką skatinančio darbdavio, o ne beteisio ir išnaudojamo imigranto baudimas. Kiekviena ES šalis direktyvos nuostatas perkelti į nacionalinę teisę privalės iki 2011 m.

Galutinis balsavimas dėl sankcijų direktyvos atidėtas iki vasario pabaigos, siekiant įtraukti išlygą, leisiančią ateityje nuobaudas taikyti rangovams, kurių subrangovai įdarbina nelegalius imigrantus.

Visas priemonių rinkinys

„Sankcijų direktyva“ papildo „Gražinimo direktyvą“ ir „Mėlynosios kortelės direktyvą“, kuriomis siekiama mažinti neteisėtą migraciją ir stiprinti teisėtos migracijos kanalus.

Atsakomybė perkeliama ant sukčiaujančių darbdavių pečių

„Pradžioje vyravo nuomonė, jog reikia kovoti su pačiais nelegaliais imigrantais. Tokia logika būtų privedusi prie baudimo dukart. Mums pavyko įtikinti ES Tarybą pakeisti nuomonę“, – apie kompromiso su ES ministrais paieškas pasakoja EP pranešėjas šiuo klausimu Claudio Fava (Socialistų frakcija, Italija).

Direktyva – tik atvykėliams iš už ES ribų

Kalbėdamas spaudos konferencijoje C. Fava pabrėžė, jog naujosios direktyvos nuostatos bus taikomos tik nelegalių migrantų iš trečiųjų šalių įdarbinimo atvejais, kadangi Europos Parlamentas neturi teisės reglamentuoti ES piliečių ir legalių migrantų įdarbinimo atvejų.

Anot jo, teisėtai kurioje nors Europos šalių esančių ES piliečių išnaudojimo atvejais bus ir toliau remiamasi nacionaline teise. Tai reiškia, kad remiantis dabartine tvarka vergiškomis sąlygomis dirbančiam Rumunijos ar kitos ES valstybės piliečiui nebus taikomas toks pats europinis apsaugos mechanizmas, kaip šalia jo dirbančiam atvykėliui iš už ES ribų.

ES numatys sankcijas nelegalių imigrantų darbdaviams

Trečiadienį Europos Parlamentas balsavo dėl direktyvos, kuri įpareigos ES šalis taikyti sankcijas nelegalių migrantų darbdaviams. Ji perkels didžiausią dalį atsakomybės už tokį darbą nuo imigrantų ant darbdavių pečių. Priėmę kompromisines pataisas, europarlamentarai atidėjo galutinį balsavimą reikalaudami, kad ateityje nuobaudos būtų taikomos ir rangovams, kurių subrangovai susigundo nelegalių imigrantų paslaugomis.

Pagal šią direktyvą nelegalių imigrantų darbdaviai turės mokėti baudą, kuri priklausys nuo to, kiek nelegalių imigrantų jie buvo įdarbinę. EP pasiekė, kad asmenims, įdarbinantiems nelegalius imigrantus namuose, grėstų mažesnės nuobaudos negu įmonėms.

Savo ruožtu darbdaviai turės sumokėti nelegaliai dirbusiems asmenims skirtumą iki tokio atlyginimo, koks legaliai mokamas už tą patį darbą. Jei darbo trukmės negalima įrodyti, bus laikoma, kad žmogus dirbo bent tris mėnesius. Europarlamentarai išsiderėjo, kad šios lėšos būtų išmokamos automatiškai, be darbuotojo prašymo.

Darbdaviai taip pat turės apmokėti nelegalaus imigranto išsiuntimo iš šalies išlaidas, jeigu tokios būtų. Be to, nelegalius imigrantus įdarbinusios įmonės iki penkerių metų negalės dalyvauti viešųjų sutarčių konkursuose – nei šalių, nei ES lygmeniu.

Jei darbdavys įdarbino nelegalius imigrantus pakartotinai, įdarbino didelį jų skaičių, juos išnaudojo, taip pat žinodami įdarbino prekybos žmonėmis aukas arba nepilnamečius – jie privalės būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn. Nelegalius imigrantus įdarbinusių įmonių rangovams, kurie apie tai žinojo, taip pat grės sankcijos. Direktyva nustatys tik minimalų sankcijų dydį – valstybės galės taikyti ir didesnes nuobaudas.

Savo ruožtu kiekviena ES šalis turės numatyti veiksmingą informacijos apie nelegalių migrantų įdarbinimą pranešimo mechanizmą. Profsąjungos ar organizacijos, pranešusios apie tokius faktus valdžios institucijoms, neturėtų būti baudžiamos, o patiems nelegaliems imigrantams, kurie padės atskleisti tokius faktus, galės netgi būti suteiktas laikinas leidimas apsigyventi.

Valstybės bus įpareigotos rengti reguliarias įmonių darbuotojų patikras, taip pat reikalauti įmonių teikti informaciją apie visus jose naujai įdarbintus ES nepriklausančių šalių piliečius.

Dėl šio klausimo buvo pasiektas Parlamento ir ES Tarybos kompromisas, tačiau vis dėlto europarlamentarai atidėjo galutinį balsavimą reikalaudami, kad ateityje atsakomybė už neteisėtus subrangovų veiksmus tektų patiems rangovams. Tikimasi šį klausimą išspręsti per artimiausias savaites. Direktyvai įsigaliojus, šalys turės ją įgyvendinti per dvejus metus. Ši direktyva – tai dalis ES priemonių imigracijos srityje – jau patvirtinta direktyva dėl nelegalių migrantų grąžinimo, taip pat svarstoma „mėlynosios kortelės“ kvalifikuotiems imigrantams galimybė.

Sankcijos nelegalų darbdaviams: verslo ir profsajungų atstovų nuomonės

Manoma, kad statybininkais, vaisių skynėjais ir valytojais šiuo metu dirba nuo 4,5 iki 8 mln. Europos Sąjungoje nelegaliai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių. Gilėjanti ekonominė krizė gali plėsti šešėlinės ekonomikos patrauklumą ir didinti norinčių nelegaliai patekti į ES gretas. ES nori sumažinti neteisėto darbo mastus numatydamą minimalias sankcijas nelegalių imigrantų darbdaviams. Ką apie šiuos siūlymus galvoja ES darbdavių ir darbuotojų atstovai?

Europarlamentarai naująsias nelegalų darbdaviams siūlomas taikyti sankcijas aptars antradienio rytą, o tvirtins trečiadienį. Tiesioginę diskusijų šia tema transliaciją stebėkite vasario 3 d. po 10:00 Vidurio Europos laiku.

Verslas – už sąžiningą konkurenciją

Norėdami sužinoti darbdavių ir profesinių sąjungų nuomones dėl siūlomų europinių sankcijų nelegalų darbdaviams, pakalbino Europos pramoninkų ir darbdavių „Businesseurope“ (buvusio UNICE) bei Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) atstovus.

„Juodoji darbo rinka reiškia nesąžiningą konkurenciją dorų verslininkų atžvilgiu“, – sako „Businesseurope“ patarėjas Marcus Schwenke, aiškindamas, kodėl Europos darbdaviai pritaria ES norui sustabdyti nelegaliai ES gyvenančių užsieniečių įdarbinimą.

Svarbu neperlenkti lazdos

ETUC konfederacijos sekretorė Catelene Passchier ragina visų pirma pradėti nuo teisėtos migracijos kanalų plėtojimo.

„Nors sankcijos darbdavių atžvilgiu atrodo patraukliai, JAV patirtis rodo, kad tokiu atveju neteisėtas darbas lenda į dar gilesnį pogrindį – „gerieji“ darbdaviai tampa dar geresniais, o „bjaurieji“ – dar bjauresniais.“

Rangovų ir subrangovų atsakomybė

Europos profesinių sąjungų konfederacija siekia, jog bendrovės būtų atsakingos ir už nelegalus įdarbinančius subrangovus. „Daugumą nelegalų įdarbina agentūros, tarpininkai ir subrangovai, o ne patys didieji darbdaviai – jie dėl nelegalių darbuotojų samdymo pirštų nenudega“, – taip problemos esmę įvardina C. Passchier.

Jos manymu, siūloma nuostata, jog atsakomybė rangovui teks tik tuo atveju, jei jis žinos, kad subrangovas įdarbino nelegaliai esančius trečiųjų šalių piliečius, gerokai susilpnina direktyvą.

„Įrodyti tokį žinojimą praktiškai neįmanoma. Tai nereali ir neefektyvi priemonė, dėl kurios gali dar labiau išplisti „subrangovų grandinių“ ir tik pašto dėžutę teturinčių įmonių registravimo praktika“ – apgailestauja profesinių sąjungų atstovė.

Per didelė našta verslui?

Marcus Schwenke sako, kad Europos teisės aktų leidėjai planuoja numatyti neproporcingai didelę administracinę naštą ir nepamatuotai griežtas nuobaudas ES verslui. „Priešingai atsakomybės už filialus praktikos nustatymui – iš esmės įmonės neturi galimybių kontroliuoti savo subrangovų“, – aiškina jis.

Pasak jo, subrangovų klausimą visų pirma reikia spręsti nacionaliniame lygmenyje. „Svarbiausias klausimas – įstatymų vykdymas. Norint efektyviau kovoti su nedeklaruotu darbu, reikia daugiau žmogiškųjų ir finansinių išteklių“, – pabrėžia darbdavių atstovas.

- ES šiuo metu dirba 4,5-8 mln. nelegalų iš užsienio
- Į ES kasmet nelegaliai atvyksta apie 900 tūkst. žmonių
- Nelegalus darbas labiausiai išplito statybų, žemės ūkio, valymo, viešbučių ir maitinimo sektoriuose

Būsimoje direktyvoje – sankcijos nelegalių atvykėlių darbdaviams

Europa traukia geresnio gyvenimo bet kokia kaina ieškančius imigrantus. Manoma, kad ES teritorijoje neteisėtai gyvena 4,5-8 mln. užsieniečių. Daliai jų pavyksta už nedidelį atlygį susirasti kvalifikacijos nereikalaujantį darbą pragariškomis sąlygomis. Europai trūksta darbo rankų, todėl siekdama numatyti minimalias visoje ES veiksiančias sankcijas nelegalių imigrantų darbdaviams, ji taip pat siekia stiprinti teisėtos migracijos kanalus.

Piliečių laisvių komitetas sankcijas neteisėtai ES gyvenančių imigrantų darbdaviams aptvirtino lapkričio 4 d., o visas Parlamentas dėl šios direktyvos balsuos gruodžio mėnesį.

Atvykėliai – išnaudojimo aukos

Braškių, pomidorų ir statybų vergai – tokiais epitetais vadinami sukčiaujančių darbdavių įdarbinti neteisėtai ES šalyse gyvenantys užsieniečiai, paprastai įdarbinami žemės ūkio, valymo paslaugų, viešbučių ir viešojo maitinimo sferoje.

Manoma, kad į ES kasmet suguža po pusę milijono nelegalų. Įdarbinantieji neteisėtai ES gyvenančius žmones prisideda prie šiuolaikinės vergijos įtvirtinimo, iškreipia konkurenciją ir smukdo bendrą atlyginimų bei darbo sąlygų lygį.

Nedeklaruojamas darbas – tai teisių į sveikatos apsaugos ir pensijos atsisakymas. Be to, neteisėtai ES besidarbuojantys atvykėliai iš trečiųjų šalių rizikuoja bet kurią minutę būti išsiųsti į tėvynę: iš Prancūzijos pernai išsiųsti 25 tūkst. nelegalų.

Pasak Piliečių laisvių komiteto pranešėjo šiuo klausimu Claudio Favos (Socialistų frakcija, Italija), išnaudojami juodadarbiai, sutinkantys neteisėtai dirbti nekvalifikuotą ir prastai apmokamą darbą, pripildo skrupulų neturinčių darbdavių kišenes.

Daugės tikrinimų

Komisijos 2007 m. gegužę pateiktame direktyvos projekte siūloma numatyti minimalias europines sankcijas nelegalius imigrantus įdarbinantiems darbdaviams ir reikalauti iš jų imtis prevencinių priemonių, leidžiančių išvengti nelegalų įdarbinimo – pavyzdžiui, atidžiau tikrinti samdomų asmenų leidimus gyventi šalyje.

Nors Komisija siūlė numatyti, kad būtų tikrinama bent 10 proc. kiekvienos šalies teritorijoje įsisteigusių bendrovių įrašų apie darbuotojus (šiuo metu numatyta 2 proc. riba), komitetas, siekdamas išvengti per didelės inspekcijų naštos, siūlo rengti „pakankamai efektyvių patikrinimų“.

Šykštus moka dukart

Naujų taisyklių pagrindas – šešėlinę ekonomiką skatinančio darbdavio, o ne beteisio ir išnaudojamo imigranto baudimas. Jomis siekiama sustabdyti nelegalų išnaudojimą bei sumažinti jų galimybes susirasti darbą.

Remiantis siūloma direktyva, pagauti nelegaliai trečiosios šalies piliečius įdarbinę darbdaviai privalės sumokėti ne tik baudas, bet ir bet kokį nelegalams priklausantį atlygį ir kitas išmokas. Nusizengusiems darbdaviams gali tekti padengti ir nelegalų išsiuntimo iš šalies išlaidas. Iš sukčiavusių įmonių būtų atimta teisė penkerius metus gauti viešąsias išmokas ar subsidijas, įskaitant ES finansavimą.

Viešumas ir baudžiamoji atsakomybė

Baudžiamąją atsakomybę siūloma numatyti darbdaviams, pakartotinai įdarbinantiems ar piktybiškai išnaudojantiems nelegalus, taip pat tiems darbdaviams, kurie žino, jog jų samdomas trečiosios šalies pilietis yra nepilnametis ar prekybos žmonėmis auka.

Piliečių laisvių komitetas taip pat patvirtino nuostatą, įpareigojančią paviėšinti direktyvos nuostatas pažeidusius darbdavius.

Parlamentas nelegalus namų ūkiuose įdarbinantiems, tačiau jų neišnaudojantiems fiziniams asmenims siūlo numatyti šiek tiek švelnesnes sankcijas ir supaprastintus samdomų darbuotojų tikrinimo formalumus. Bet kuriuo atveju, ES šalių institucijos privalės suteikti darbdaviams aiškias gaires ir nuolat konsultuoti leidimų gyventi tikrinimo klausimais.

Daugiau teisių beteisiamis juodadarbiams

Patvirtinus direktyvą, ES valstybės bus įpareigosios nustatyti tvarką, pagal kurią išnaudojami darbuotojai migrantai galės teikti skundus prieš savo darbdavius. Kaip ir prekybos žmonėmis aukų atveju, bendradarbiaujantiems su atitinkamomis institucijomis nelegaliems darbuotojams gali būti išduotas laikinas leidimas pasilikti šalyje.

Nelegaliam darbuotojui nesumokėtas atlyginimas, atlygis už viršvalandžius ir visos kitos išmokos turės būti pervedamos automatiškai, net ir nepateikus specialaus skundo – net ir tais atvejais, kuomet nelegaliai dirbęs imigrantas jau išsiųstas iš Europos Sąjungos.